

A L I L A N D

**DOBRA
ILI ZLA**

Prevela
Žermen Filipović

■ Laguna ■

Naslov originala

Ali Land

GOOD ME, BAD ME

Copyright © Bo Dreams Ltd, 2017

All rights reserved.

Translation copyright © 2019 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Medicinskim sestrama zaposlenim u oblasti
mentalnog zdravlja. Istinskim zvezdama.
Ovo je knjiga za vas.*

„Ali srca male dece delikatni su organi. Okrutni početak na ovom svetu može ih neobično preobličiti.“

Karson Makalers, 1917–1967.

Sanjate li ikad o nekom dalekom, dalekom mestu? Ja sanjam.

Polje prepuno makova.

Maleni crveni plesači radosno se leluju.

Okreću latice ka stazi što vodi na obalu, čistu. Netaknutu.

Plutam na leđima, tirkizni okean. Plavo nebo.

Ništa. Niko.

Čeznem da čujem reči: „Nikad neću dozvoliti da ti se išta dogodi.“ Ili: „To nije njena krivica, bila je tek dete.“

Da, takve snove ja sanjam.

Ne znam šta će biti sa mnom. Uplašena sam. Drugačija.

Nisam ja o tome odlučivala.

Ali ovo obećavam.

Obećavam da ću biti najbolja što mogu.

Obećavam da ću pokušati.

Osam stepenika. Pa još četiri.
Vrata desno.

Igralište.

Tako ga je zvala.

Gde su igre zle i gde je uvek samo jedan pobednik.

Kad nije bio red na mene, primoravala me je da gledam.

Kroz špijunku sakrivenu u zidu.

Kasnije me je pitala. Šta si videla, Eni?

Šta si videla?

1

Oprosti mi kad ti kažem da sam to bila ja.

Ja sam rekla.

Detektivu. Ljubaznom muškarcu sitog i okruglog trbuha. Isprva neverica. A onda sam iz torbe izvadila umrljane farmerke s tregerima. Malene.

Plišani meda spreda poprskan krvlju. Mogla sam doneti još toga, izbor je bio veliki. Nije znala da sam ih sačuvala.

Promeškoltio se u stolici. Uspravio se, on i njegov želudac.

Njegova ruka – primetila sam da blago podrhtava kad je posegnuo za telefonom. Dođi sad, rekao je. Moraš ovo da čuješ. Čekanje u tišini da stigne njegov nadređeni. Podnošljivo za mene. Ne baš i za njega. U glavi mu bubnja na stotine pitanja. Govori li ona istinu? Ne može biti. Toliki? Mrtvi? Sigurno ne.

Ponovo sam ispričala priču. I opet. Istu priču. Druga lica su posmatrala, druge uši slušale. Ispričala sam im sve.

Hm.

Skoro sve.

Video-rikorder uključen, tiho zujanje je jedino što se u sobi čulo kad sam završila iskaz.

Možda ćeš morati da ideš na sud, znaš to, zar ne? Ti si jedini svedok, rekao je jedan detektiv. Drugi je pitao, misliš li da je bezbedno da je pošaljemo kući? Ako je to što govori istina? Glavni inspektor je odgovorio, oformićemo tim za svega nekoliko sati, a onda se okrenuo ka meni i rekao, ništa ti se neće dogoditi. Već mi se dogodilo, želela sam da odgovorim.

Potom se sve odvijalo brzo, moralo je tako. Neobeležanim kolima su me odvezli do školske kapije, na vreme kad dolazi po mene. Na vreme kad ona dolazi po mene. Čekaće sa svojim zahtevima, u poslednje vreme češćim nego obično. Dva u poslednjih šest meseci. Dva mala dečaka. Nema ih više.

Ponašaj se normalno, rekli su. Idi kući. Dolazimo po nju. Večeras.

Časovnik iznad mog ormara pomerao se sporo. *Tik. Tak. Tik.* I jesu. Došli su. Usred noći, kad im je prednost pružala neočekivanost njihovog postupka. Bezmaloprijetno krcanje kamenčića napolju, bila sam u prizemlju kad su grunuli na vrata.

Povici. Visok mršav čovek u običnoj odeći, za razliku od ostalih. Niz naređenja sekao je kiselog vazduh u našoj dnevnoj sobi. Ti, na sprat. Ti, tamo. Ti i on, u podrum. Ti. Ti. Ti.

Talas plavih uniformi preplavio je našu kuću. Pištolji u rukama, ispruženim ispred grudi. Uzbuđenje koje donosi potraga, kao i užas od istine, podjednako su im se videli na licima.

A onda ti.

Izvučena iz tvoje sobe. Na obrazu crvena brazda od spavanja, oči zamucene ne bi li se prilagodile promeni iz stanja mirovanja u stanje hapšenja. Ništa nisi rekla. Čak i kad su ti lice nabili u tepih, kad su ti izgovorili na šta imaš pravo, dok

su ti kolenima i laktovima pritiskali leđa. Spavaćica ti se zadigla na butinama. Nisi imala donje rublje. Čitavo to poniženje.

Okrenula si glavu u stranu. Ka meni. Netremice si me gledala, čitala sam ih s lakoćom. Njima nisi rekla ništa, ali meni si kazala sve. Klimnula sam glavom.

Ali samo kad niko nije gledao.

2

Novo ime. Nova porodica.

Blistava.

Nova.

Ja.

Moj poočim Majk je psiholog, ekspert za traumu; to je i njegova kćerka Fibi, premda pre za nanošenje nego za isceljivanje. Saskija, majka. Mislim da se trudi da se osećam kao kod kuće mada nisam sigurna, veoma se razlikuje od tebe, mama. Mršava je i isprazna.

Srećom, osoblje u sigurnoj kući mi je ispričalo dok sam čekala da Majk dođe. Kakva su fantastična porodica Njumontovi, a mesto u *Vederbridžu*. Au. Au. AU. Da, shvatam. Trebalo bi da sam srećna, ali se zapravo plašim. Plašim se da ću otkriti ko i šta bih mogla biti.

Plašim se da bi to mogli i oni otkriti.

Pre nedelju dana Majk je došao po mene, pred kraj letnjeg raspusta. Kosa mi je bila uredno očešljana i uvezana trakom,

vežbala sam kako da govorim, treba li da sedim ili da stojim. Sa svakim minutom koji je prolazio, kad bi se ispostavilo da glas koji čujem nije njegov, već da bolničari pričaju vic, bivala sam uverena da su se on i njegova porodica predomislili. Da su se urazumili. Stajala sam ukopana na mestu, čekala da mi kažu izvini, danas ne ideš nikud.

Ali onda je stigao. Pozdravio me je uz osmeh, čvrstim stiskom ruke, ne formalno, već ljubazno, lepo je bilo znati da se ne plaši dodira. Rizika da će se zaraziti. Sećam se kako je primetio da nemam mnogo stvari, tek jedan mali kofer. U njemu nekoliko knjiga, malo odeće i drugih stvari, i to sakrivenih, uspomena na tebe. Na nas. Ostale su uzete kao dokazi kad su pretraživali svaki kutak naše kuće. Nema razloga za brigu, rekao je, ići ćemo u kupovinu. Saskija i Fibi su kod kuće, svi ćemo večerati zajedno, biće to prava dobrodošlica.

Sastali smo se s načelnikom sigurne kuće. Polako, polako, rekao je, jedan po jedan dan. Želela sam da mu kažem ja strahujem od noći. Osmehnuli smo se. Rukovali. Majk je potpisao obrazac, okrenuo se ka meni i rekao, spremna?

Ne baš, ne.

Ali sam ipak otišla s njim.

Vožnja do kuće trajala je kratko, ni čitav sat. Svaka ulica i zgrada za mene su bile nove. Još je bio dan kad smo stigli, velika kuća, s belim zidovima u pročelju. Dobro?, upitao je Majk. Potvrдно sam klimnula glavom iako se nisam osećala dobro. Čekala sam da otključa ulazna vrata; srce mi je zastalo kad sam shvatila da nisu zaključana. Jednostavno smo ušli, mogao je da uđe bilo ko. Doviknuo je svojoj supruzi, koju sam već srela nekoliko puta. Sas, rekao je, stigli smo. Stižem, glasio je odgovor. Zdravo, Mili, rekla je, dobro došla. Nasmešila sam se pomislivši da treba tako. Dočekala me je i Rozi, njihova terijerka, skočila mi na noge, kinula od radosti

kad sam je počeskala iza ušiju. Gde je Fibs?, upitao je Majk. Vraća se iz posete Klondini, odgovorila je Saskija. Odlično, rekao je, večera, onda, za pola sata. Predložio je da mi Saskija pokaže moju sobu. Sećam se da joj je glavom dao znak koji je nalikovao na ohrabrenje. Njoj, ne meni.

Išla sam za njom uz stepenice, pokušavala da ih ne brojim. Novi dom. Nova ja.

Na trećem spratu ste samo ti i Fibi, objasnila je Saskija, mi smo sprat niže. Dali smo ti sobu u stražnjem delu, ima lep pogled s balkona na baštu.

Najpre sam ugledala žutilo suncokreta. Jarko obojenih. Osmesi u vazi. Zahvalila sam joj, rekla da mi je to jedan od omiljenih cvetova, izgledala je zadovoljno. Slobodno pogledaj, rekla je, u ormanu ima nešto odeće, nabavićemo ti još, naravno, možeš sama da odabereš. Pitala je treba li mi nešto, ne, odgovorila sam, pa je otišla.

Spustila sam kofer, prišla balkonskim vratima, proverila jesu li zaključana. Bezbedna. Orman zdesna, visok, starinski, od borovine. Nisam gledala unutra, nisam želela da razmišljam o oblačenju, svlačenju. Kad sam se osvrnula, primećtila sam fioke pod krevetom, otvorila ih, rukama opipala zadnju i bočne stranice – nije bilo ničeg. Bezbedna, zasad. Kupatilo, veliko, čitav zid zdesna u ogledalu. Okrenula sam leđa svom odrazu, nisam želela da me podseća. Proverila sam radi li brava na kupatilskim vratima, uverila se da se ne može otvoriti spolja, a onda sela na krevet i pokušala da ne mislim na tebe.

Uskoro sam čula bat koraka na stepeništu. Trudila sam se da ostanem mirna, da se prisetim vežbi disanja koje mi je pokazao psiholog, ali sam osećala vrtoglavicu, pa sam se, kad se pojavila na mojim vratima, usredsredila na njeno čelo, što je bilo najbliže pogledu u oči što sam uspela da postignem.

Večera je spremna, glas joj je bio kao predenje, kremast, pomalo podrugljiv, baš kao što sam je zapamtila kad smo se upoznali kod socijalnog radnika. Nismo se mogle upoznati u sigurnoj kući, nije smela da sazna istinu niti da dobije priliku da se pita. Sećam se da sam se osećala zastrašeno. Njenim izgledom, onako plava i samopouzdana, dosađivala se, primorana da dočeka neznance u svom domu. Dvaput je za vreme sastanka pitala koliko dugo ću ostati. Dvaput su je učtkali.

Tata me je zamolio da dođem po tebe, rekla je ruku skrštenih na grudima. Kao da se brani. Videla sam kako osoblje u sigurnoj kući objašnjava pacijentima šta znači govor njihovog tela, i tim pokretima daje nazive. Čutke sam posmatrala, mnogo naučila. Otad je prošlo nekoliko dana, ali upamtila sam šta je poslednje rekla pre no što se okrenula na štiklama kao ljutita balerina: Oh, dobro došla u ludnicu.

Krenula sam za njenim mirisom, slatkim i ružičastim, u kuhinju zamišljajući kako bi moglo izgledati da imam sestru. Kakve sestre ćemo možda ona i ja postati. Ona će biti Meg, pomislila sam, a ja Džo, kao prave male žene.* U sigurnoj kući su mi rekli da mi je nada najbolje oružje, da ću uz nju sve izdržati.

Naivno sam im verovala.

---

* Misli se na likove iz romana *Male žene* Lujze Mej Alkot. (Prim. prev.)

3

Te prve noći spavala sam u odeći. Svilenu pižamu, koju je odabrala Saskija, nisam obukla, dodirnula sam je samo da bih je sklonila s kreveta. Materijal mi je klizio na koži. Sada spavam bolje, premda samo deo noći. Mnogo sam napredovala otkako sam te ostavila. Osoblje u sigurnoj kući mi je reklo da prva tri dana nisam govorila. Sedela sam na krevetu, leđima uza zid. Zurila. Ćutala. Bio je to šok, kazali su. Nešto mnogo gore, želela sam da kažem. Nešto što mi je dolazilo u sobu svaki put kad bih sebi dozvolila da zaspim. Dopuzovalo ispod vrata, siktalo na mene, nazivalo se mamom. To i dalje čini.

Kad ne mogu da zaspim, ne brojim ovce, već dane do suđenja. Ja protiv tebe. Svi protiv tebe. Dvanaest sedmica od ponedeljka. Osamdeset četiri dana i još malo. Brojim unapred, brojim unazad. Brojim dok ne zaplačem, i opet dok ne prestanem, i znam da je to pogrešno, ali negde u brojevima počinješ da mi nedostaješ. Od sada do tog trenutka čeka me mnogo posla. Postoje stvari koje moram da sredim u glavi. Stvari koje moram da sredim ako me pozovu da ih iznesem

pred sudom. Toliko toga može poći naopako kad sve oči gledaju u istom pravcu.

Majk ima veliku ulogu koju treba da odigra u tom poslu. Plan oporavka koji je napravio s osobljem u sigurnoj kući podrazumeva terapiju kojoj moram da prisustvujem jednom nedeljno sve do suđenja. Priliku da s njim razgovaram o svemu što me brine ili muči. Juče je predložio da to bude sredom, sredinom svake sedmice. Pristala sam, ali ne zato što sam želela. Već zato što je on želeo da to kažem, misli da će to pomoći.

Sutra počinje škola, svi smo u kuhinji. Fibi kaže hvala bogu, jedva čekam da se vratim i izađem iz ove kuće. Majk se na to smeje, Saskija izgleda tužno. Poslednjih nedelju dana primetila sam da nešto nije u redu između nje i Fibi. Žive gotovo sasvim nezavisno jedna od druge, a Majk je prevodilac, posrednik. Ponekad je Fibi zove Saskija, a ne mama. Očekivala sam da će biti kažnjena kad sam prvi put to čula, ali nije. Makar nisam to videla. Nisam videla ni da jedna drugu dodiruju, a mislim da je dodir pokazatelj ljubavi. Ne onakav dodir kakav si ti doživela, Mili. Postoji dobar dodir i loš dodir, kazalo je osoblje u sigurnoj kući.

Fibi objavljuje da izlazi da se nađe s osobom koja se zove Izi, koja se tek vratila iz Francuske. Majk predlaže da povede i mene, da nas upozna. Koluta očima i kaže ma daj, nisam se videla s Iz čitavo leto, može da je upozna sutra. Biće lepo da Mili upozna jednu od devojaka, uporan je on, odvedi je negde gde inače izlazite. U redu, pristaje, ali to zaista nije moj posao.

„Ali je lepo od tebe“, kaže Saskija.

Netremice gleda majku dok ova ne obori pogled. Gleda i gleda dok ne pobedi. Saskija skreće pogled, rumenilo joj obliva obraze.

„Samo sam rekla da mislim kako je to lepo od tebe.“

„Da, e pa niko te nije pitao, zar ne?“

Čekam da je udari, rukom ili nekim predmetom. No ništa. Samo Majk.

„Molim te, ne razgovaraj tako s majkom.“

Kad izađemo iz kuće, devojčica u trenerci sedi na zidu naspram naše prilazne staze, gleda nas dok prolazimo. Fibi kaže odjebi, govno jedno, nađi drugi zid na kojem ćeš sedeti. Devojčica joj u odgovor pokazuje srednji prst.

„Ko je to?“, pitam.

„Tamo neko prljavo dete iz zgrada.“

Glavom pokazuje prema visokim zgradama s leve strane puta.

„Ne navikavaj se na ovo, ja ću sama ići kad škola počne.“

„Dobro.“

„Uličica vodi tik pored naše bašte, tamo nema bogzna šta, neke garaže i slično, a ovuda je kraći put do škole.“

„Kad obično polaziš ujutro?“

„Zavisi. Obično se nađem sa Iz i idemo zajedno. Ponekad odemo u *Starbaks* i malo posedimo tamo, ali ovog polugodišta je sezona hokeja, a ja sam kapiten, pa ću uglavnom rano ujutro odlaziti na treninge.“

„Mora da si stvarno dobra kad si kapiten.“

„Pretpostavljam. I, koja je tvoja priča? Gde su tvoji?“

Nevidljiva ruka grabi mi utrobu, čvrsto je steže, ne pušta. Ponovo osećam pritisak u glavi.

Opusti se, kažem sebi, odgovore na takva pitanja sam toliko puta uvežbala s osobljem u sigurnoj kući.

„Mama nas je napustila kad sam bila mala, živela sam s tatom, ali je nedavno umro.“

„Jebiga, to je prilično sranje.“

Klimnem glavom, ne dodajem ništa. Što manje kažeš to bolje, rekli su mi.

„Tata ti je verovatno prošle nedelje pokazao ponešto od ovoga, ali na kraju našeg puta, baš ovde, onuda vodi prečica do škole.“

Pokazuje nadesno.

„Pređeš put, skreneš u prvu levo, pa u drugu desno, odavde ti treba pet minuta.“

Hoću da joj zahvalim, ali misli na nešto drugo i na licu joj se ukazuje osmeh. Pratim joj pogled i vidim plavu devojkicu koja prelazi put prema nama i napadno šalje poljupce u vazduh. Fibi se smeje i maše, kaže to je Iz. Noge su joj sjajne i preplanule u iscepanom šortsu od teksasa, a kao i Fibi, i ona je lepa. Veoma lepa. Gledam kako se pozdravljaju, grle, razgovor počinje brzinom od sto pedeset kilometara na čas. Pitanja pljušte, uzvraćaju se, vade telefone iz džepova, upoređuju fotografije. Podrugljivo se smeju mladićima i devojkicu po imenu Džasinta za koju Izi kaže da je prava strava u bikiniju, kunem se, čitav prokleti bazen se ispraznio kad je otišla da pliva. Čitav ovaj razgovor traje svega nekoliko minuta, ali zbog neugodnosti što me ignorišu imam utisak da su prošli sati. Izi me pogleda, pa upita Fibi: „Ko je ovo, poslednja novost u Majkovom centru za spasavanje?“

Fibi se smeje i odgovara: „Zove se Mili. Ostaće kod nas neko vreme.“

„Mislila sam da tvoj tata više neće dovesti nikog?“

„Kako god. Znaš da ne može da se suzdrži kad su lualice posredi.“

„Ideš li u *Vederbridž*?“, pita me Izi.

„Da.“

„Jesi li iz Londona?“

„Ne.“

„Imaš li dečka?“

„Ne.“

„Mili bože, govoriš li samo kao robot? Da. Ne. Ne.“ Maše rukama, proizvodi mehaničke zvuke poput mutanata Daleka iz serije *Doktor Hu* u epizodi koju sam gledala na dramskom predavanju u staroj školi. Obe prasnu u smeh, vraćaju se telefonima. Želela bih da im kažem da govorim tako, polako i odlučno, kad sam nervozna i da utišam buku. Belu buku, isprekidanu tvojim glasom. Čak i sad, pogotovo sad, ovde si, u mojoj glavi. Normalno ponašanje od tebe iziskuje mali napor, ali za mene lavinu. Uvek me je čudilo koliko te vole na poslu. Nikakva nasilnost ni bes, osmeh ti blag, glas umirujući. Držala si ih u šaci, izolovala ih. Žene koje su se, znala si, mogle nagovoriti, odvodila si u stranu, pričala im na uho. Bezbedne. Voljene. Tako su se s tobom osećale, zato su ti poveravale svoju decu.

„Krenula bih kući. Ne osećam se najbolje.“

„Dobro“, odgovara Fibi. „Nemoj samo da me uvališ u nevolju kod tate.“

Izi podiže pogled, provokativno se osmehne. „Vidimo se u školi“, kaže, a dok odlazim, čujem kako dodaje: „Ovo će biti zabavno.“

Devojčica u trenerci više nije na zidu. Zastanem da pogledam zgrade, pogledom pratim visoke kule, vrati mi se izvija unazad. U Devonu nije bilo stambenih zgrada, samo kuće i polja. Hektari privatnosti.

Kad se vratim u kuću, Majk me pita gde je Fibi. Objasnim da je s Izi, smeši se kao da se izvinjava, mislim.

„Druže se odavno“, kaže. „Čitavo leto se nisu videle. Jesi li raspoložena da kratko popričamo u mojoj radnoj sobi, porazgovaramo pre sutrašnjeg odlaska u školu?“

Kažem da – izgleda da to često govorim, to je dobra reč, iza koje se mogu sakriti. Majkova radna soba je velika, s isturenim prozorima što gledaju na baštu. Radni sto boje mahagonija, ram za fotografije i zelena starinska svetiljka za čitanje, gomile papira. Tu je i kućna biblioteka, redovi ugrađenih polica punih knjiga, ostali zidovi su bledoljubičasti. Deluje stabilno. Bezbedno. Majk vidi da gledam police, smeje se. Znam, znam, kaže, previše ih je, ali u poverenju, mislim da nikad ne možeš imati previše knjiga.

Potvrдно klimam glavom, slažem se.

„Jesi li imala dobru biblioteku u svojoj školi?“, pita.

Ne dopada mi se pitanje. Ne volim da razmišljam o životu, o tome kakav je bio ranije. Ali odgovaram, pokazujem volju.

„Ne baš, ali u selu do našeg je postojala, ponekad sam odlazila tamo.“

„Čitanje je vrlo lekovito, samo mi kaži ako želiš da pozajmiš neku knjigu. Imam ih mnogo, kao što vidiš.“

Namigne, ali ne onako da mi bude neprijatno, pokazuje na fotelju, seda. Opusti se. Sednem, primećujem da su vrata radne sobe zatvorena, mora da ih je Majk zatvorio dok sam razgledala njegove knjige. Pokazuje na stolicu na kojoj sedim.

„Udobna je, zar ne?“, kaže.

Klimnem glavom, trudim se da izgledam opuštenije, da mi je ugodnije. Želim da postupim dobro. Može i da se razvuče, dodaje, treba samo da pomeriš polugu, ako ti se sviđa, probaj. Ne sviđa mi se i ne probam. Pomisao da budem s nekim sama u sobi u stolici koja se razvlači, da sam na leđima. Ne. Ne dopada mi se ta ideja.

„Znam da smo o ovome razgovarali u sigurnoj kući pre no što su te otpustili, ali važno je da još jednom popričamo o onome što smo se dogovorili pre no što te u narednih nekoliko sedmica zaokupi škola.“

Noga počinje da mi se tresse. On je pogleda.

„Izgledaš nesigurno.“

„Pomalo.“

„Sve što tražim jeste da budeš otvorena, Mili. Gledaj na ove razgovore kao na trenutke predaha, mesto gde možeš da zastaneš i dođeš do vazduha. Imamo svega nepuna tri meseca do početka suđenja, pa ćemo delom raditi na tome da te pripremimo za to, ali ćemo nastaviti i s vođenom relaksacijom koju je psiholog u sigurnoj kući počeo s tobom.“

„Moramo li i dalje da to radimo?“

„Da, to će ti dugoročno koristiti.“

*Kako da mu kažem da neće, ne ako ono što me plaši pro-
nađe izlaz.*

„Čoveku je u prirodi da izbegava ono što doživljava kao pretnju, Mili, ono nad čim smatramo da nemamo kontrolu, ali važno je da se suočimo s tim. Da počnemo da ostavljamo nešto za sobom. Voleo bih da razmisliš o mestu gde se osećaš bezbedno, tražiću da mi o tome pričaš sledeći put. Isprva to može izgledati teško, ali moraš da pokušaš. To može biti bilo šta, učionica u tvojoj staroj školi, autobus kojim si se vozila.“

Vozila me je u školu. Svakog dana.

„Ili negde u selu pored kojeg si živela, neki kafić ili biblioteka koju si spomenula, bilo koje mesto koje u tebi budi ugodna osećanja. Je li ti jasno?“

„Pokušaću.“

„Odlično. A sad o sutrašnjem danu, kako se osećaš? Nikad nije lako biti nova devojka.“

„Radujem se što ću imati obaveze, to pomaže.“

„Samo se potrudi da kreneš polako, u *Vederbridžu* umeju da navale, ali verujem da ćeš se snaći. Želiš li još nešto da kažeš ili pitaš, bilo šta u šta nisi sigurna?“

Sve.

„Ne, hvala.“

„Onda je za večeras dosta, ali ako ti išta padne na pamet u međuvremenu, do našeg prvog razgovora, moja vrata su uvek otvorena.“

Dok se vraćam u svoju sobu, osećam se frustrirano što Majk želi da nastavi s hipnozom. Misli da zato što je naziva „vođena relaksacija“ neću prepoznati šta je to, ali ja znam. Slučajno sam čula kako psiholog u sigurnoj kući govori kolegi kako se nada da je tehnika hipnoze koju koristi sa mnom dobar način da me *otključa*. Bolje da ostanem zaključana, želela sam da mu kažem.

Čujem muziku dok prolazim pored Fibine sobe, pa mora da se vratila. Skupim hrabrost da joj zakucam na vrata, želim da je pitam šta sutra da očekujem u školi.

„Ko je?“, viče.

„Mili“, odgovaram.

„Zauzeta sam, pripremam se za sutra“, odgovara, „i ti to treba da radiš.“

Svoj odgovor šapnem kroz drvo – *plašim se* – a onda idem u svoju sobu, vadim svoju novu uniformu. Plava suknja, bela košulja i prugasta kravata, dve nijanse plave. I trudim se koliko mogu da ne mislim na tebe, to je sve što mogu da učinim. Naša svakodnevna vožnja u školu i iz nje, radila si prvu smenu kako ne bih morala da se vozim autobusom. Prilika da me podsetiš, pesma koju si pevala dok si me štipala. Kako mi je voda išla na usta od bola. Naše tajne su specijalne, rekla bi kad počne refren, one su samo moje i tvoje.

Nešto posle devet uveče Saskija ulazi da kaže laku noć. Pokušaj da ne brineš o sutrašnjem danu, kaže, *Vederbridž*

je zaista divna škola. Nakon što zatvori moja vrata, čujem kako kuca na Fibina. Kuca, a onda ih otvara. Čujem kako Fibi odgovara – Šta hoćeš?

Samo proveravam imaš li sve spremno za ujutro. Kako god, odgovara Fibi, a vrata se ponovo zatvaraju.

4

Prva dva dana škole, četvrtak i petak prošle nedelje, preživela sam bez incidenta, zaštićena uvodnom nastavom. Predavanja o pravilima i očekivanjima, upoznavanje s mojom mentorkom, gospođicom Kemp. Jedanaesti razred obično nema mentore, ali kako sam ja jedina nova učenica, a ona predaje likovno, dodelili su me njoj. Direktorka iz moje stare škole poslala je pismo preko socijalne službe, objasnila da smatra da sam nadarena za likovnu umetnost. Gospođica Kemp je delovala oduševljeno, rekla da jedva čeka da vidi šta umem. Delovala mi je kao fina, ljubazna, mada se nikad ne zna. Zapravo ne. Sećam se njenog mirisa više od svega ostalog, duvan pomešan s nečim što ne mogu da odredim. Ali mi je poznato.

Vikend je protekao mirno. Majk radi subotom u svojoj praksi u Noting hil gejtju – odakle stiže pravi novac. Saskija je bila kod kuće, ali je išla na jogu i obavljala još nešto. Fibi je kod Izi. Mnogo vremena za mene. U nedelju uveče Majk i Saskija su me odveli u bioskop *Elektrik* na Portobelo roudu, a iako se to veoma razlikovalo od večeri kad smo kod kuće gledale film, sve vreme sam mislila na tebe.

Kad smo se vratili, Fibi je bila u sobi za društvene igre, odakle je izašla ljuta. Baš lepo, rekla je. Pitali smo te želiš li da ideš, odgovorio je Majk. Slegnula je ramenima, da, pa nisam se vratila na vreme od Iz, zar ne?

Ona i ja smo zajedno otišle na sprat. Izgleda da si se lepo smestila, zar ne, rekla mi je. Uživaj dok traje, nećeš ovde biti dugo, niko nikad ne ostane dugo. Osetila sam to duboko u utrobi. Znak za uzburu. Signal.

Sledećeg jutra na doručku smo samo Majk i ja. Objašnjava da je Saskija još u krevetu, nadoknađuje san. Ne zna da sam u njenoj torbi videla pilule.

Nažalost, Fibi je već otišla, kaže. Želiš li da te otpratim, ovo je tvoja prva čitava sedmica? Kažem mu da ću sigurno moći i sama iako nisam sigurna da je to tačno. U ona dva dana uvodne nastave u kantini sam ručala s ostalim devojkama. Prvobitna znatiželja uskoro se pretvorila u nezainteresovanost kad se proneo glas – govori kao robot, pilji u sopstvena stopala. Ludača. Činjenicu da mi ruke ponekad drhte – trajno oštećenje mog nervnog sistema – krila sam stavljajući ih u džepove sakoa ili noseći fasciklu. Jasno je da se u ovoj školi sve odvija brzo, prihvata se ili odbija u tren oka. Nema svrhe gledati u Fibi, očigledno više voli da se ne druži sa mnom, pa me ignorišu, odlučno svrstavaju u kategoriju autsajdera. PRAVI autsajder.

Ali danas, u ponedeljak, drugačije je.

Danas, dok prolazim školskim dvorištem, devojke iz iste godine kao i ja dočekuju me talasom gurkanja i podrugljivog smeha.

Primećena sam.

U zgradi odmah skrećem desno želeći da izbegnem srednji hodnik, kolosek, sabirno mesto okrutnih, prezrivyh, lepivyh devojaka. Ostavljam za sobom podrugljivi smeh koji mogu

da čujem, uvrede izrečene visokim glasovima koje tako lako razmenjuju, čak i one koju su prijateljice – pogotovo one koje su prijateljice – i idem u svlačionicu.

Leđima otvaram vrata. Ruke su mi pune knjiga. Okrećem se. Smesta vidim.

VELIKA SLOVA. Prilepljena na vratanica mog ormarića. Moja fotografija za školu, snimljena prošle nedelje, mog prvog dana. Nezgrapna i nesigurna. Ružna. Usta blago otvorenih, dovoljno da se u njih nagura crtež ogromnog penisa, oblačić s tekstom.

MILI VOLI KURAC

Pomeram se, vrata se zatvaraju. Prostorija je zapečaćena. Prilazim posteru. Sebi. Znatiželjna da se vidim u svetlu u kojem nikad dotad nisam. Nabrekli ružičasti uljez viri mi iz usta. Nakrivim glavu, zamišljam kako ga ujedam. Snažno.

Buka dopire iz hodnika dok se vrata ponovo otvaraju i zatvaraju. Meki koraci osobe iza mene. Skidam poster u istom trenutku kad mi se ruka spušta na rame. Zveckanje njenih teških narukvica; njen karakteristični miris obavija me kao ćebe po već pretoplom danu. Psujem sebe što sam zastala. Videla ga je pre no što sam ga skinula, znam da jeste. Idiot. Trebalo je da znam. Naučila si me bolje.

„Šta ti je to u ruci, Mili?“

„Ništa, gospođice Kemp, sve je u redu.“

Ostavi me na miru.

„Hajde, hajde, meni možeš reći.“

„Nema šta da se kaže.“

Njeno veliko prstenje. Osećam ga na ključnoj kosti dok me okreće ka sebi. Već posvećena, mogu da osetim, a ako je tačno ono što sam načula dok su devojke razgovarale

– da je pomalo luckasta, da se povremeno preterano meša
– znam da ovo neće propustiti tek tako. Moje oči, uperene u zemlju, prelaze na njena stopala. Glomazne hipi klompe, teške drvene potplate. Što duže gledam, to više liče na dva čamca usidrena uz obalu, privezana za tajni peščani žal pod njenom suknjom. *Otplovi, ostavi me na miru.*

„Ne izgleda mi kao ništa, daj da vidim.“

Zgužvam papir iza leđa. U sebi se molim. Daj bože da nestanem ili da nestane ona. Dobro. Bolje.

„Zakasniću, treba da krenem.“

„Ne dozvoljavam ti da odeš ovakva. Pokaži mi, možda mogu da pomognem.“

Njen glas, način na koji ga koristi, gotovo kao muziku. Osećam se malo bolje. Podižem pogled. Potkolenice. Nova mi je. Budi oprezna, da, rekao je moj psiholog, ali upamti da ljudi uglavnom ne predstavljaju pretnju. Butine. Još onog hipi sranja, glupog sranja. Suknja od somota, šarena košulja, ne baš dovršen projekat na dve noge, haotični stil koji ti se ne bi dopao, mama. Boje i slojevi. Slojevi i boje. Ruka u ruci, preveliko prstenje zvecka i sudara se, poput autića na vašaru. Nervozna? Ne. Nešto drugo. Iščekivanje. Da. Trenutak među nama. Zbližavanje, misli ona. Njen miris, sada manje napadan. Stižem do njenih očiju. Svetlosmeđe, trepću, tamne i svetle, ruku pruža ka meni.

„Da vidim.“

Čuje se zvono, pa joj dajem poster, ne želim da zakasnim na čas, još jedan razlog da budem izdvojena. Pokušava da ispravi nabore na papiru, ravna ga uz butinu, trlja rukom kao da ga pegla. Skrećem pogled. Čujem kako duboko udiše kao da se trudi da zadrži nešto u sebi. Kako su mogle?, kaže. Stavlja mi ruku na rukav sako, ne na kožu. Srećom.

„Radije bih da zaboravim na to, gospođice.“

„Ne, bojim se da ne, moraću ovo da ispitam, pogotovo zato što sam ti mentor. Imaš li predstavu ko stoji iza ovoga?“

Odgovaram da nemam mada to i nije baš istina. Prošle nedelje, na ulici.

Izine reči: Ovo će biti zabavno.

„Postaraću se da otkrijem, Mili, ništa ti ne brini.“

Želim da joj kažem da se ne trudi, da sam doživela i gore, ali ne mogu – ona ne zna ko sam ja, odakle dolazim. Dok ponovo gleda poster, njen vrat mi privlači pogled. Puls, jak i ravnomeran. Svaki put kad kucne, okolna koža blago zatreperi. Misao mi odleti kad Fibi i Izi grunu na vrata i naglo se zaustave shvativši da imam društvo. Očigledno je da su došle da likuju, s telefonima u rukama. Da ovekoveče trenutak. Nervozni pogledi koje razmenjuju dovoljan su dokaz. Nikad mi nije jasno zašto ljudi bolje ne prikrivaju šta osećaju, mada sam ja, pošteno govoreći, vežbala više no ostali. Gospođica Kemp primeti da se zgladaju, sama dolazi do zaključka. Ispravnog. Možda nije tako glupa i luckasta kao što devojke misle.

„Nije valjda? A pogotovo ti, Fibi, kako si mogla? Šta će roditelji da ti kažu za ovo? Pobesneće. Ne znam, naprosto više ne znam, devojke, kako se ponašate jedna prema drugoj. Moraću da razmislim o ovome, obe da mi se javite u kabinet za likovno nakon što se prijavite i...“

„Ali, gospođice Kemp, treba da se održi sastanak hokejaškog tima, moram da budem tamo, ja sam kapiten.“

„Molim te, Fibi, ne prekidaš me, jasno? Ti i Izi ćete biti u mojoj učionici najkasnije u osam i pedeset pet inače će ovo odići dalje, mnogo dalje. Jasno?“

Tišina, koja traje ne duže od nekoliko sekundi. Izi govora.

„Da, gospođice Kemp.“

„Dobro, sad idite i javite se, a onda pravo u moju učionicu. Mili, bolje da se i ti prijaviš, i ne brini, ja ću ovo srediti.“

Srce mi lupa kao ludo čitavim putem do prijavnice. Gospođica Kemp, isuviše „posvećena“, ne vidi pokret koji je Fibi napravila ka meni dok smo izlazile iz svlačionice. Jednim prstom prešla je preko vrata. Očiju uprtih u mene. Mrtva sam. Ja. Mrtva.

Kako da ne.

Fibi, dušo.

5

Nepuna dva sata kasnije, pred kioskom, prilaze mi, jedna s jedne, druga s druge strane. Doterana, ženstvena verzija sardina, igre obrnute od žmurke.

„Kako izgleda život nove male kučke gospođice Kemp?“ , osećam Izin vreli dah u levom uhu.

Fibi nema na vidiku. Pametnija je. Istupa Klondina, njena druga najbolja prijateljica, željna da ugodu, zavrnutih rukava, meni zdesna. Toaleti iza učionica za prirodne nauke koji skoro nikad nisu u upotrebi najavljuju nevolju. Ruke me guraju kroz vrata. Guraju, guraju, uguraju.

Ne gube vreme.

„Misliš da si pametna, je li? Tužiš nas svojoj maloj gospođici Kemp.“

„Nisam joj rekla.“

„Čuješ li, Klondina, ona poriče.“

„Oh, čujem, čujem, ali joj, jebiga, ne verujem.“

Izi ulazi, s telefonom u ruci. Snima nas. Gura me. Grubo. Dah joj miriše na jagode, toliko primamljivo da bih mogla da joj uskočim u usta. Žvaka joj se vidi između lepih zuba

vođe navijačica, nema proteze kao Klondina, s ustima punim obojenog metala. Spušta ruku na zid iznad moje glave, želi da se osetim malom. Ugroženom. Scena iz filma koji je gledala. Pravi balon od žvake. Ružičast i mutan. Lepi mi se za nos, pada preko njega. Čuje se kikot. Izi se povlači, Klondina nastavlja gde je ona stala.

„Daj mi broj i nemoj mi reći da nemaš telefon, Fibi mi je rekla da ti ga je Majk kupio.“

Tišina.

Tvoj glas u mojoj glavi. TO JE MOJA DEVOJKA, POKAŽI TI NJIMA. ZAHVALNA, TO BI SAD TREBALO DA BUDEŠ, ZA SVE ČEMU SAM TE NAUČILA, ENI. Tvoja hvala, toliko retka, prožima mi utrobu poput požara koji vreli, gladnim ustima guta kuće i drveće i ostale, ne tako jake tinejdžerke. Gledam ih u oči, ostaci IZINE ŽVAKE mi vise s brade. Iznenađene su mojim prkosom, jesu, vidim to. Načas. U trzanju njihovih sočnih usana, blago razrogačenim očima. Odmahujem glavom, polako i odlučno. Izi, nestrpljivija od njih dve, zagriža mamac.

„Daj mi prokleti broj telefona, kučko.“

Njene ruke me guraju, svojim licem pritiska moje, radujem se dodiru. Ja sam stvarna. Vidi me, pipni me, ali znaj da potičem s mesta gde je ovo tek puko zagrevanje.

Ponovo odmahujem glavom.

Osećam kako mi bridi obraz, pa uho. Ošamarena. Čujem smeh, divljenje IZINOM postupku. Oči su mi zatvorene, ali zamišljam da se poklanja, uvek željna da ugodi publici. Glas joj se slabo čuje jer mi uho zvoni od udarca, ali reči su jasne.

„JA NEĆU PITATI PONOVO.“

A ja nikad ne zaboravljam.

Nikad.

Kad dobiju šta žele, odlaze. Rukom dodirujem vrelí obraz što me podseća na tebe. Proguta me. Vrtlog sećanja. Ponovo smo u našoj kući, osećam miris lavande, koju si obožavala, vaza u kupatilu. To je noć tvog hapšenja, u policijskoj stanici sam provela čitavo popodne. Dala sam školi tvoje pismo, koje sam sama napisala, pustili su me posle ručka, niko ništa nije pitao.

Plašila sam se da te pogledam te noći, da te pogledam u oči, kao da se jasno vidi tajni stid zbog onog što sam uradila. Kao da mi je sprejom oslikan na licu. Ponudila sam se da peglam, da radim bilo šta da ruke prestanu da mi se tresu, i da bih bila naoružana ako policija stigne ranije, a ti kreneš na mene. Izgledala si drugačije, sitnije, i dalje zastrašujuće, ali ne toliko. No nisi se ti promenila, već ja. Kraj je na vidiku. Ili početak.

Strepela sam da neće doći, da su se predomislili, zaključili da sve izmišljam. Trudila sam se da dišem normalno, da stojim normalno, mada to nije imalo značaja jer si mogla da poludiš u svakom trenutku. Jednog časa bi aranžirala cveće, a već sledećeg bi zahtevala da se pretvaram. Nije preostalo mnogo svakodnevnih aktivnosti koje me ne podsećaju na tebe, na to kako si volela da se urade. Kad je došlo vreme za spavanje, čekala sam da mi se kaže gde ću spavati. Ponekad u tvom krevetu, katkad bih bila pošteđena i rečeno mi je da idem u svoj. Čudno je, ili tužno, što sam te noći negde želela da spavam s tobom znajući da će nam to biti poslednja, a opet sam se isuviše plašila da odem na sprat u svoj krevet. Osam stepenika, pa još četiri, vrata zdesna. Naspram mojih. Igralište.

Ništa nisi rekla kad si zatvorila vrata svoje spavaće sobe, bila je to jedna od takvih noći. Mogla si danima da ne progovoriš sa mnom i da me ne primetiš, a onda me, u minut-dva, dohvatiš, za kožu, kosu, za bilo šta što dograbiš. Te noći sam

rekla zbogom, prošaputala. Mislim da sam čak rekla i volim te, jesam. Još te volim iako se trudim da te ne volim.

Kad sam otišla na sprat, naslonila sam se na zid u hodniku ispred sobe naspram svoje, morala sam da osetim nešto čvrsto, ali sam se ubrzo pomerila. Čula sam ih. Glasove malenih duhova kako krvare iz zida. Obrušavaju se. Survavaju. Ničija zemlja.

Biće tamo, čekaće, devojčica koja je Fibi pokazala srednji prst, znam da će biti. Videla sam je nekoliko puta od one prve večeri. Iza ugla sam kročila u svoju ulicu, ona je tu, sedi na zidu. Osetila sam nešto u stomaku, stezanje, ne strah. Zadovoljstvo, mislim. Uzbuđenje. Sitna je, sama. Još nisam razgovarala s njom, ali radim na tome. Dok se približavam, počinje da mlati nogama, udara cigle u zidu koji okružuje stambeno naselje naspram moje kuće, čuju se naizmenični udarci. Desno oko joj je modro i otečeno, tek neznatno otvoreno. Fudbalski dres, skroz plav. Otvorenim okom me posmatra dok prolazim. Trepne jednom, pa opet. Morzeova azbuka jednim okom. Vadim čips, kesa se otvara bučno, zna da mora da odigra ulogu. Bacim pogled na nju. Zdravim okom gleda u stranu, počinje veselo zviždukanje, sasvim je ravnodušna. Sležem ramenima, prelazim put. Tri. Dva...

„Imaš nešto za jelo?“

Jedan.

Okrenem se ka njoj: „Imam čips ako hoćeš?“

Osvrće se preko ramena kao da proverava jesmo li same, a onda pita: „Čime je začinjen?“

„Solju i sirćetom.“

Idem ka njoj, pružam kesu. Ako želi čips, moraće da siđe sa zida. Silazi. Brzo poput munje, uzima čips i ponovo

seda. Njene pohabane patike nastavljaju svoj ples: *tup, tup*, desna, leva. Pitam je kako se zove, ali me ignoriše. Za svega minut-dva ne pojede već pre proguta čips. Proždere ga. Istresa kesicu u usta, lupka je, nestaju i poslednje mrvice. Prazna kesica pada na zemlju. Starija je nego što izgleda, ima možda dvanaest-trinaest godina. Sitna je za svoj uzrast.

„Imaš još nešto?“

„Ne, ništa.“

Naduva balon od pljuvačke, što je i odvratno i zadivljujuće. Način na koji joj se stvara na usnama, način na koji ga opet usisa. Hrabro a detinjasto, sve odjednom. Želim da je pitam zašto ovde sama sedi toliko često, zašto je zid na ulici bolji od njenog doma, ali odlazi. Prebacuje noge preko zida, odlazi, prema jednoj od zgrada. Gledam je kako ide, zna nekako, oseća moj pogled. Okreće se, gleda me kao da kaže, u čemu je tvoj problem. U odgovor se osmehnem, ona sleže ramenom. Pokušavam ponovo.

„Kako se zoveš?“, doviknem.

Zastaje, okreće se ka meni, vuče patikom po zemlji. Jednom. Dvapat.

„Ko želi da zna?“

„Mili, zovem se Mili.“

Stiska oči, na licu joj se načas vidi nesigurnost, ali ipak odgovara.

„Morgan“, kaže.

„Lepo ime.“

„Kako god“, odgovara, počinje da trči i uskoro nestaje. Dok prelazim ulicu, izgovaram slova njenog imena, valjam ih preko jezika i usana, a dok u torbi tražim ključeve, osećam se zadovoljno. Usprotivila sam se Klondini i Izi, i razgovarala s devojčicom na zidu. Mogu ja ovo, mogu da živim posle tebe.

6

Dosad sam uspevala da tvoje noćne posete ostanu tajna.

Činjenicu da dolaziš kao zmija, ispod vrata. Pa u moj krevet. Smeštaš svoje krljuštima pokriveno telo pored mog, meriš me. Podsećaš me da i dalje pripadam tebi. Ujutro osvanem na podu, sklupčana u loptu, s jorganom preko glave. Koža mi je vreła, ali mi je utroba hladna, teško je to objasniti. Jednom sam u nekoj knjizi proćitala da nasilni ljudi imaju usijane glave, a psihopate hladna srca. Vrelo i hladno. Glava i srce. Šta ako potekneš od osobe koja je i jedno i drugo? Šta se onda dešava?

Sutra Majk i ja treba da se sastanemo s tužiocima. Ljudima angažovanim da te unište. Da bace ključ. Sediš li u svojoj ćeliji i pitaš li se zašto? Zašto sam otišla kad sam otišla kad je već proteklo toliko godina? Dva su razloga, ali mogu da govorim samo o jednom, a to je ovaj.

Šesnaesti rođendan, moj. Tek je u decembru, ali si počela da ga pripremaš još pre nekoliko meseci, no ne onako kako bi trebalo da to radi majka. Rođendan koji nikad nećeš zaboraviti, rekla si. Ili preživeti, sećam se da sam pomislila. Poćeli

su da stižu mejlovi od ostalih koje si upoznala. Mračna strana interneta. Uži krug. Tri muškarca i jedna žena, pozvala si ih da dođu, da učestvuju u zabavi. Trebalo je da to bude moj rođendan, ali sam ja bila poklon. Pinjata u koju se udara. Šesnaest godina, rekla si, jedva čekaš. Reči u tvojim ustima poput medenih slatkiša. Za mene kao limuni. Gorke i kisele.

Osećam početak migrene dok se spremam za školu, još jedan poklončić od tebe. Dugmad na košulji prkosi mojim prstima, kao da pokušavam da u iglu uđenem kineske štapiće. Treba mi duže nego obično, a kad prođem pored Fibine sobe, vrata su zatvorena i pitam se je li već otišla. Nisam je videla od juče u svlačionici, u školi. Nadam se da su se zasad ona i devojke dovoljno „zabavile“ sa mnom.

Mi smo na trećem spratu, debeli žučkasti tepih. Menja se u pločice kad se stigne dole u hodnik. Na poslednjem stepeniku se sapletem i padnem na hladni mermer. Mora da sam jauknula jer Majk izlazi iz kuhinje.

„Polako“, kaže. „Da ti pomognem.“

Smešta me na poslednji stepenik, seda pored mene. Glupo, kažem mu. „Ne brini“, odgovara. „To se lako događa, još se nisi navikla na kuću. Zaklanjaš oči od svetlosti, imaš li migrenu?“

„Rekla bih.“

„Rekli su nam da to očekujemo. Verovatno je najbolje da ne ideš u školu, svakako ne pre podne. Pokušaj da odspavaš.“

Nagonski bih isprva rekla ne, ali se onda setim gde sam – i gde si ti. Ponekad si uzimala slobodan dan petkom, produženi vikend. Nazvala bi školu, rekla im da sam bolesna, da imam stomačni grip ili da sam prehladna. Tri čitava dana, samo ja i ti.

„Voda je provrela, skuvaću ti čaj, a onda nazad u krevet, važi?“

Klimnem glavom, pomaže mi da ustanem. Pitam ga gde su Fibi i Saskija, već su otišle, objašnjava.

„A to me podseti, Sas ti je ostavila poklon u kuhinji.“

Poklon je mali, četvrtast. Umotan u plavi papir, s crvenom mašnom.

„Otvori ga ako hoćeš.“

Lep gest. Sedam za sto i dok gledam kako Majk sprema čaj, kako nežno podiže stvari, spušta ih, preplavljuje me zahvalnost. Nema mnogo ljudi koji bi me primili, nema mnogo ljudi koji bi želeli tu odgovornost. Taj rizik. Potiskujem suze, ali pobeđuju. Padaju na svetloljubičasti stolnjak. Majk primećuje dok donosi šolje, seda u stolicu pored mene. Gleda u neotvoreni poklon u mojoj ruci, kaže mi da ne brinem. Ne žuri, kaže, popij čaj, stavio sam malo meda, slatko će ti pomoći.

U pravu je, i toplota.

„Znam da je tek utorak, ali kasnije bi trebalo da razgovaramo, ako si u stanju. Mislim da bi ti to danas koristilo, šta misliš?“

Klimnem glavom mada želim da kažem ne. Ne želim da hoda, gazi kroz moje intimne misli i želje. Bilo bi mu odvratno da zna da mi nedostaješ, da mi nedostaješ sad dok sedim ovde. Kad sam jutros sklonila zavesu s prozora, u susednoj bašti sam primetila kućicu za ptice, što me je podsetilo na vreme kad smo mi napravile jednu takvu. Čekićem si udarala po ekserima. Kad sam tražila da probam, pomilovala si me po kosi, rekla da, ali pazi na prste. Ona bolničarka u tebi, misli kako da spreči bol, a ne da ga izazove, za promenu.

„Dobro je, boja ti se malo vratila. Zašto ne odeš u krevet, a ja ću te probuditi kasnije?“

Uspevam da prespavam ostatak jutra. Majk danas radi od kuće i zajedno ručamo, supu, koju nam je skuvala kućna

pomoćnica Sevita, i sendviče sa šunkom. Rozi sedi tako da joj njuška skoro dodiruje moju nogu, suzne smeđe oči uprla je u mene. Dajem joj komad mesa dok rasklanjamo sto.

Osvetljenje je prijatno u Majkovoju radnoj sobi, dve lampe, nema centralnog svetla. Objašnjava da će spustiti roletne, ali neće zatvoriti kapke. Gurtne na roletnama pri dnu ukrašene su ljubičastim lopticama. Majk prati moj pogled, osmehuje se.

„Sas. Ona ima umetničku crtu, ne ja.“

Prilazi radnom stolu, zatvara laptop, skida naočari. Sedi, kaže pokazujući na fotelju u kojoj sam sedela poslednji put. Dok sedam, brojim unazad od deset, pokušavam da umirim disanje. Uzima jastuče s druge fotelje. Plavi somot. Prilazi mi, stavlja ga na rukohvat fotelje u kojoj sedim. Smeši se. Seda naspram mene, prekrsi noge, skrsti prste, laktovima oslonjen na rukohvate stolice.

„Siguran sam da misliš na sutrašnji dan, sastanak sa Džun i advokatima. Sećaš se Džun, zar ne? Ona je zadužena za tvoje svedočenje u ovom predmetu, srela si je nakratko u bolnici.“

Potvrдно klimam glavom.

„Razgovaraćemo o nekoliko stvari, ali prevashodno o činjenici da ćeš možda biti unakrsno ispitivana.“

Dohvatam jastuče, privlačim ga uza se.

„Znam da ti je ovo teško, Mili, i znam koliko je pre svega bilo bolno dati iskaz protiv majke, ali ma šta da se desi, pomoći ćemo ti da to preguraš.“

„Šta će želiti da pitaju? Hoću li morati da im sve pričam iznova?“

„Još nismo sasvim sigurni, advokati optužbe rade na tome da otkriju šta namerava odbrana.“

Volela bih da mu mogu reći da razlog za brigu ne treba da im bude odbrana, već ti. Sate i sate provodiš svakog dana,

zatvorena u ćeliji, iskoristićeš to vreme dobro. Znam da hoćeš. Smislićeš plan.

„Izgledaš kao da te nešto muči, Mili. O čemu razmišljaš?“

O tome kako bi, da sam ranije otišla u policiju, Danijel, poslednji dečak koga si otela, još bio živ.

„Ni o čemu, zapravo. Samo sam se pitala jesu li advokati koji brane moju mamu dobili primerak mog iskaza?“

„Da, jesu, i verovatno će te ispitivati o tome. Ti si glavni svedok na suđenju tvojoj majci i odbrana će tražiti načina da podrije tvoj iskaz, da stvori osnovanu sumnju kad su posredi izvesni događaji.“

„Šta ako zabrljam ili kažem nešto pogrešno?“

„Ne želim da o tome sada brineš. Imamo dovoljno vremena za pripremu ako te pozovu. Sutra ćemo, nadam se, nešto više saznati. Najvažnije je da upamtiš da se ne sudi tebi. Dobro?“

Klimnem glavom, kažem da. Zasad, mislim.

Čim Majk počne, shvatam da je bolji od psihologa u sigurnoj kući, ili je možda meni ugodnije s njim. Želim da se udaljim od prošlosti. Želim. Ali i pored toga, opirem se terapiji. Ruke su mi stisnute u pesnice, kaže mi da ih otvorim, da se usredsredim na disanje. Zatvori oči, spusti glavu na naslon. Traži da mu opišem svoje sigurno mesto, kažem mu. Odgovara tihim glasom. Mirnim. Umirujućim. Udahni, izdahni. Prelazi svaki ud na mom telu, traži da svaki napnem i opustim. Ponovo. Ponovo. Teška sada, puna. Pusti da ti misli idu gde žele, gde moraju.

Moje sigurno mesto se raspline. U prvi plan dolaze druge stvari. Slike su jasnije. Misli mi kruže, plutaju oko njih, pokušavaju da ih odbace. Soba. Krevet. Mrak, obrisi stabala što oslikavaju manične šare po tavanici. Osećaj da me neko posmatra, tamna senka iza mene. Pored mene. Diše mi za

vrat. Krevet se ugiba kad senka legne pored mene. Preblizu. Ne govori, kreće se svuda oko mene. Preko mene. Loše. Gore. Majkov glas je sada daleko, jedva čujem šta govori. Vraćam se na mesto gde ne želim da se vratim, u sobu naspram moje, zvuk dečjeg plača. Ti se smeješ.

Pita me šta još vidim, ili čujem. Dva žuta oka sjaje u mraku, kažem mu. Crna mačka, veličine čoveka, stražar pored mog kreveta, poslana da nadzire, da me tu zadrži. Pruža i uvlači kandže.

„Ne dopada mi se tu, želim da odem.“

Majkov glas, sada jasniji, govori mi da se vratim na svoje sigurno mesto. Idi ka njemu, kaže. I idem. Šupljina u starom hrastu, iza naše kuće. Nekad sam se u nju pela, u srce drveta, kad si radila vikendom i nisi me uvek vodila sa sobom, gledala kako se svetlost menja nad poljem. Crvena i narandžasta.

Sigurna.

„Kad budeš spremna, otvori oči, Mili.“

Ostajem mirna još minut-dva. Ispod brade mi je mokro. Otvaram oči, pogledam u jastuče, prošarano suzama, umrljani somot. Pogledam Majka. Oči su mu zatvorene, prstima steže koren nosa, malo ga masira. Pretvara se iz psihologa u poočima. Otvara oči kad progovorim.

„Mora da sam plakala.“

„Ponekad nas sećanje na to navodi.“

„Zar ne postoji neki drugi način?“

Majk odmahuje glavom, naginje se u stolici, kaže: „Jedini izlaz je suočavanje s ovim.“

Otvaram Saskijin poklon kad se vratim u svoju sobu. Prvo što vidim u maloj četvrtastoj kutiji jeste zlato. Lančić s imenom. Mili, moje novo ime, ne Eni. Prelazim prstima preko rubova slova, oštrih ivica, pitam se da li ime može da promeni čoveka i koliko.

Završim esej za čas francuskog i spremam se da crtam kad čujem kako se Fibina vrata otvaraju, zatvaraju, korake na stepeništu kao da je ostavila svoje stvari i vratila se dole. Krenem i sama posle nekoliko minuta. Želim da vidim je li Saskija kod kuće da joj zahvalim.

Zatičem je sa Fibi u salonu, udobnoj sobi punoj mekih sofa, s velikim ekranom na zidu. Televizor radi, ali ga Saskija gasi kad uđem. Drži čašu s pićem na grudima. Zveckanje kockica leda, teška niska čaša, kristal. Parče limete. Fibi je nagnuta nad telefon, ne diže pogled.

„Zdravo, Mili, je li ti bolje? Majk je rekao da si imala migrenu.“

„Mnogo bolje, hvala, i hvala za poklon.“

Podižem ogrlicu, ona se smeši, pripita. Voli jako piće, a kad je pomešano s tabletama koje uzima, pogubno. Fibi podiže pogled, diže se sa sofe, prilazi mi.

„Da vidim“, kaže, ali ne čeka da joj pokažem, grabi mi lančić iz ruke. Saskija spušta dotad podvijene noge, stavlja čašu na niski stočić pred sobom, gomile i gomile časopisa za uređenje kuće. Sprema se da ustane, mislim, ali pre no što uspe, Fibi se okreće prema njoj i kaže: „Neverovatno. Za specijalne prilike rekla si, moju si napravila kad sam prošle godine položila ispite. Šta je ona uradila tako specijalno?“

„Fibs, nemoj. To je poklon za dobrodošlicu, trebalo je da...“

„Znam tačno šta si nameravala da uradiš.“

Fibi se ponovo okreće ka meni, kaže: „Nemoj da misliš da si specijalna jer nisi.“ Gurne mi ogrlicu na grudi i gurne me da prođe.

Okrenem se Saskiji i izvinim se, ali ona kaže da nisam ja kriva, već ona, pa uzima čašu, ispija piće, skljoka se na sofu i zuri u prazan televizijski ekran.